

Швень Я. Л. Психологічна готовність педагогічних працівників до реалізації концепції Нової української школи / Я. Л. Швень // Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в умовах трансформації освіти», 24 травня 2019 року, м. Київ.

Ключові слова: психологічна готовність, готовність до змін, концепція Нової української школи, діагностика психологічної готовності.

Key words: psychologic readiness, readiness to school, concept of the New Ukrainian School, diagnostics of the psychological readiness.

УДК 378.01:159.9:373.01

Швень Я. Л.,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри філософії і освіти
дорослих ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»

Психологічна готовність педагогічних працівників до реалізації концепції Нової української школи

«Світ вступив в історичний етап розвитку, однією з головних характерних рис якого є зміни, але зміни, що докорінно відрізняються від тих, що відбувалися в минулому...». «Їм притаманні три особливості. Вони неперервні, стійкі; вони стрімкі і характеризуються тенденцією до прискорення і вони стосуються всієї планети та практично всіх галузей і умов діяльності й життя людини і суспільства» [2].

У колективній монографії вітчизняних науковців В. П. Андрущенка, І. А. Зязюна, В. Г. Кременя «Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз» зазначається: «Людство вступає в час постійних змін...Ми маємо готувати людину, здатну до сприйняття і творення змін, аби вона відчула, зрозуміла, сприйняла ту інноваційність в суспільстві.

Ми ввійшли в період, коли зміна ідей, технологій, знань відбувається швидше, ніж зміна поколінь. І це зумовлює нові завдання у розвитку освіти».

Відповідно, учені вважають, що сама освіта повинна набути інноваційного характеру, має постійно змінюватися і формувати людину, здатну до постійного сприйняття змін впродовж життя (когнітивна, емоційна, мотиваційна, діяльнісна гнучкість).

Тож, актуалітетом підготовки до реалізації концепції Нової української школи в сучасному розрізі постає постає психологічна готовність педагогічних працівників до змін.

Сучасні виклики концепції Нової української школи полягають в тому, що освіта має бути випереджальною, передбачаючи появу нових суспільних потреб, гнучкою та індивідуалізованою за змістом і технологіями, щоб відповідати сучасним тенденціям. І звичайно вона має готувати особистість до життя у світі, що постійно оновлюється, сприяти розвитку інноваційності самої особистості. Це дуже важко реалізувати, якщо сама освіта не стане інноваційною за своїм характером, не буде постійно оновлюватись, удосконалюватись. І сьогодні передовими стають ті світові системи освіти, що відповідають критерію інноваційності.

Саме тому підготовка педагогів до змін в освітньому процесі, їхня психологічна готовність до реалізації основних положень концепції Нової української школи є актуальним завданням сучасної формальної, неформальної та інформальної освіти.

Сам термін «готовність» означає з одного боку підготовку – зробити щось для організації, навчити, дати необхідні знання, з іншого боку – стан, за якого все зроблено, все готово.

Так, за видами психологічної готовності педагогічних працівників до реалізації концепції Нової української школи, виділяємо:

1) Когнітивний: обізнаність педагога відносно сутності, особливостей професійно-педагогічної діяльності у відповідності до засад Концепції "Нова українська школа", знання сучасних інноваційних змін в освіті, інноваційних технологій навчання, особистісних вимог до реалізації інноваційної діяльності в умовах сучасних освітніх змін.

2) Мотиваційний: ставлення педагога Нової української школи до інноваційної діяльності в освіті, до впровадження інноваційних засад Нової української школи – виявляється через підтримку інноваційних процесів в освіті, орієнтацію на інноваційний пошук у всіх аспектах освітньої діяльності, прагнення педагога до створення й використання нового, саморозвитку і самовдосконалення.

3) Поведінковий: активний прояв ресурсного потенціалу педагога Нової української школи в професійній діяльності - проявляється через зайняття активної особистісної позиції в реалізації професійно-ресурсних пошуків, визнання переважної ролі внутрішніх чинників, самостійне ініціювання інноваційної активності, сприяння реалізації інновацій у зовнішньому середовищі Нової української школи.

4) Особистісний: особистісне утворення, інтегративна властивість особистості, що забезпечує ефективність професійно-педагогічної діяльності. У контексті особистісного напрямку, психологічну готовність до змін педагога можна розглядати як інтегральне особистісне утворення, що складається з сукупності взаємопов'язаних інноваційних властивостей, що забезпечують успішну професійно-педагогічну діяльність в умовах Нової української школи.

Аналіз дослідження проблеми психологічної готовності педагогів до реалізації концепції Нової української школи показав, що основних методик, які можуть бути застосовані при діагностиці цієї проблеми, можна віднести такі:

1. Діагностика діяльнісної мотиваційної структури (К.Замфір).
2. Самооцінка професійно-педагогічної мотивації.
3. Діагностика мотиваційно-педагогічних переваг (П.Торранс).
4. Діагностика особистісної конкурентноздатності.

Так, нами було здійснення діагностику самооцінки професійно-педагогічної мотивації педагогічних працівників [1] (у межах підготовки до коворкінгу «Чек-лист ключових компетентностей педагога Нової української школи для формальної і неформальної освіти» 09 квітня 2019 року). У діагностиці взяли участь 51 особа (google-форма за посиланням: <https://docs.google.com/forms/d/1Mxi0dAynDN8zBdrYclPrKYTgt2aiz7e-Rd9J96RMOcM/edit#responses>)

Дана методика дозволяє визначити, на якому рівні мотиваційної структури перебуває педагог, а саме: байдужість, зацікавленість, функціональний інтерес або ж професійна потреба свідомо здійснювати професійне самовдосконалення і опановувати вершини педагогічної майстерності.

Результати діагностики свідчать про переважно високий рівень самооцінки професійно педагогічної мотивації. Зокрема, понад 63% надають перевагу неформальній освіті, беруть участь у різноманітних освітніх заходах для професійного розвитку педагогів (EdCamp, літні школи, літні табори, професійні тренінги і воркшопи) і читають спеціалізовану літературу щодо впровадження сучасних інноваційних технологій в освітній процес; 46%

досліджуваних користуються онлайн платформами неформальної освіти (Всеосвіта, Освіторія, На урок та ін.); 40% - за можливості обов'язково беруть участь в аналізі педагогічних ситуацій і вирішення професійно-педагогічних проблем; 44% - беруть участь в інформальній освіті – самостійно шукають і опановують навчальний матеріал щодо освітніх інновацій та цифровізації освітнього процесу; 46% - завжди готові та виступають ініціаторами для виступу з доповіддю або ж практичним доробком на освітніх заходах тощо.

Ці та інші показники яскраво демонструють наявність готовності сучасних педагогів до змін. Разом з тим, існує низка рекомендацій щодо підготовки педагогів до реалізації концепції Нової української школи, серед яких: мікрорівень – усвідомлення педагогами свого власного професійно-особистісного потенціалу, відмова від консерватизму, прийняття активної професійної позиції, активний вплив на оточуючі умови (професійне самопізнання в системі інформальної освіти); макрорівень – освітня політика – пропагування інноваційної педагогічної діяльності, заохочення інновацій, підтримка інноваційних пошуків з боку керівних інституцій освіти (проекти, педагогічні стартапи тощо); мезорівень – введення відповідної тематики в зміст формальної і неформальної освіти, приділення достатньої уваги розвитку всіх компонентів готовності особистості педагога до інноваційної діяльності.

Висновки. Сучасний світ є змінним за своїм характером і потребує від людини бути готовою до постійних змін. Це визначає відповідну вимогу до освіти – готувати людину до життя в змінному суспільстві. Для реалізації цього завдання сама освіта має бути змінною та інноваційною. У сучасній освіті відбувається низка трансформаційних змін, що стосується всіх компонентів освітньої системи – цільового, змістового, технологічного та контрольно-оцінного. Найвагомішим чинником успішності здійснюваних модернізацій виступає вдосконалення взаємовідносин між основними

суб'єктами освітнього процесу. Особливо вагомим стає психологічна готовність педагога до змін та підготовка до практичної реалізації концепції Нова українська школа.

Література

1. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп / Н.П.Фетискин, В.В.Козлов, Г.М.Мануйлов. – М., Изд-во Института Психотерапии, 2005. – С. 108.

2. ЮНЕСКО. Всемирная конференция по высшему образованию (1998 ; Париж). На пути к «Повестке дня на XXI век» в области высшего образования : Проблемы и задачи грядущего XXI века в свете региональных конференцій : Раб. док. –Париж : ЮНЕСКО, 1998. – С. 1.